

892SE

Elektrituruseaduse ja teiste seaduste
eelnõu kokkuvõte

(direktiivi (EL) 2024/1711 ülevõtmine)

Eelnõu käsitleb:

1. Energiajulgeoleku ja kriisikindluse suurendamine
2. Elektri lõpphinna vähendamise muudatused
3. Tarbijate kaitse ja võimaluste suurendamine elektriturul (direktiiv)
4. Liitumiste edendamine (direktiiv)
5. Turujärelevalve tugevdamine (direktiiv)
6. Muud teemad elektrituru parendamiseks

Energiajulgeoleku ja kriisikindluse suurendamine Elutähtsa teenuse osutaja piiri vähendamine

ETO piir tuuakse 200 MW pealt alla 90 MW-le ja mõiste laiendatakse tootmisüksuselt ettevõttele, hõlmates sama ettevõtte (ka grupi) agregeeritud tootmisüksusi, sh ka salvestust ja agregeerimist.

- Tekib kontserniülene lähenemine (kelle võrku antav netovõimsus kokku on suurim kontsernis, on ETO, ja arvestab riskianalüüsides kogu kontserni mahtusid)

Mõju: Suurendab riigi energiajulgeolekut, kuna rohkem olulisi paigaldisi peavad panustama oma kriisikindlusesse ja –valmisolekutesse. ETO-d peavad rakendama kõrgemaid küberstandardeid (KUTS).

- arvestab paremini küberriskidega elektrisüsteemis,
- võtab paremini arvesse muutunud julgeolekuolukorda ja
- arvestab ka muutunud elektrisüsteemi dünaamilise võimekusega (sünkroniseerimise järgselt ja ise oma sagedust hoides on elektrisüsteemi dünaamilisuse piirid muutunud, olulisi võnkumis põhjustavad juba ka ca 100 MW seadmed)

Uued ETO-d: Utilitas Tallinn Elektri jaam, peagi ka KC Energy, Sunly, Evecon, Estiko Energia

Energiajulgeoleku ja kriisikindluse suurendamine Erand võimaldada ajutiselt kompleksloaga kaitiste suhtes leebemaid heite piirväärtusi

Eesmärk: kriisi olukorras võimaldab antud erand toota elektrienergiat ka vajadusel heite piirväärtusi ületavalt (N: Narva jaamadega). Erandi pikkus max. 3+3 kuud

Mõju:

- Energiavarustuskindluse paindlikkus kriisi- ja hädaolukordades, mis on otseselt seotud rahvusliku julgeolekuga;
- avaliku huvi kaitse olukorras, kus tavapärane heite piirväärtuste täitmine ei ole objektiivselt võimalik.

Elektri lõpphinda vähendavad muudatused

- Konkurentsiametile suuremad õigused järelevalveks
- Energia hulgimüügituru tingimuste üksikasjalik määratlemine ja trahvimäärade tõstmine
- KÜ-des kaob vajadus minna ühisostule, igale korterile jääb võimalus ise elektrimüüjat valida
- Riskimaandusstrateegiad fix-pakettidele
- Võrguettevõtjatele stiimulid kasutada paindlikkusteenuseid

Tarbijate kaitse ja võimaluste suurendamine elektriturul Direktiivi ülevõtmine

- **Energiaajagamine tarbija liitumispunkti piires (korterühistud)** - > võimaldab omatoodetud elektrit tarbida ilma võrgu- ja muude tasudeta
- **Tarbijatel võimalus liituda jaotusvõrguga paindlikel tingimustel** – kasutades ressursi kui seda on -> odavam ja kiirem liitumine, eriti oluline maapiirkondades
- **Elektrimüüjaid kohustatakse võtma kasutusele riskimaandusstrateegiaid, KA** kontrollib ja annab hinnangu piisavuse osas -> annab tarbijale kindluse, et kokkulepitud hind kehtib ka kriisisituatsioonis, parem kaitse hinnakõikumiste korral
- **Tarbijate elektrivõrgust lahtiühendamise keeld kohtuvälise menetluse lahendamise ajal** -> Suurendab tarbijate kaitset, sotsiaalset turvalisust ja üldist heaolu, varasemalt oli kaitse vaid kohtumenetluste ajal

Liituvaid tootjaid puudutavad muudatused:

- **Liitumisel tootmise tehnoloogia muutmise keelu leevendus:**
 1. Fikseeritud tasuga liitujad võivad muuta tehnoloogiat piiramatult
 2. Olemasolevatele liitumislepingutele laiendamiseks (päikesest tuuleks muutmine) oleks vajalik turuosaliste laiem üksmeel (avalik konsultatsioon seda ei toonud).
- **Tootmise piiramine ja hüvitamine vaid fiks. tasuga liitujatele:** eelnõuga selguse loomine, varasemaid liitujaid ei piirata.
- **Lisatakse selgemad alused kuidas arvestada tootjast sõltumatuid põhjuseid, mis võimaldavad võrguettevõtjal lubada „alakasutustasu“ rakendamise edasi lükata.** – aitab võrguettevõtjal tõhusamalt ja kindlamalt kasutada seaduse antud kaalutusõigust. *Nt. tarneraskused, ettenägematud geoloogilised muudatused, kolmandate osapoolte kaebused/kohtuvaidlused jne.*

Tugevdame turujärelevalvet elektris ja gaasis (REMIT)

Eelnõuga laiendatakse Konkurentsiameti järelevalvet selliselt, et vähendada turuga manipuleerimist. See aitab vähendada põhjendamatult kõrgeid pakkumisi elektribörsile ja sagedusreservide turule.

- Energia hulgimüügituru tingimuste üksikasjalik määratlemine
- Trahvimäärade tõstmine

Seni kuni 32 000 trahv, nüüd JUR isikule sõltuvalt rikkumisest 100 000, 400 000, kuni 2%, kuni 15% käibest, aga mitte vähem kui rikkumisega teenitud tulu.

Muud teemad elektrituru parendamiseks

- **Üldteenuse hange riigihankest konkursiks** -> konkursi korraldamise kord kehtestatakse elektrituru toimimise võrgueeskirjas -> selgem korraldus hankel
- **Auditeerimiskohustuste leevendamine** (arvete ja reklaamlehtede auditeerimise kaotamine) nii elektris kui gaasis - > bürokraatia vähendamine
- **Elektrilepingu ühepoolse muutmise õiguse täpsustamine** -> praegune sõnastus jätab müüjale liiga laia tõlgendusruumi. Viime sätte kooskõlla esialgse eesmärgiga, et **lepingut võib muuta ühepoolset tasakaalustamisvõimsuse kulu lisandumise tõttu ja ulatuses**
- **Võimaldame taastuenergia tootjatel riigihangete vabastamise erandit küsida ise** Euroopa Komisjonilt, mitte läbi riigi - > lihtsustab arendajatele asjaajamist ja selle kiirust, säilib soovi korral variant teha ka läbi riigi, vähendab arendajatele bürokraatiat.

Kasvab:

Võrguettevõtjal

- paindlikke liitumiste pakkumise kohustus

Uutel elutähtsa teenuse osutajatel

- riskianalüüs ja toimepidevusplaan

Väheneb

Ettevõtjatel

- loobume elektrituruseaduses sätestatud kohustusest elektriettevõtjatele tellida audiitorkontroll arvetel ja reklaammaterjalidel esitatud info kohta.
- taastuvenergia tootjatel riigihangete vabastamise erandit ei pea taotlema enam läbi riigi
- Uutele liitujatel tootmise muutmise keelu kaotus (vähendab ka VE koormust)

Võrguettevõtjal

- üldteenuse hankimise regulatsioon lihtsustub